- створення груп підтримки за різними категоріями співробітників (група для співробітників-військових, група підтримки переселенців, група підтримки батьків з дітьми).

Компанія вийшла за межі корпоративних стандартів, надаючи логістичну підтримку армії, гуманітарну допомогу, забезпечуючи армію технікою та допомагаючи місцевим громадам.

Завдяки такому HR-підходу станом на кінець 2022 року 90% співробітників продовжили працювати в компанії, була збережена корпоративна культура та підтримана стійкість бізнес-процесів.

Отже, дослідження HR-стратегії Coca-Cola в умовах війни дозволяє продемонструвати унікальні процеси адаптації міжнародного бізнесу до екстремальних умов. На часі не лише виживання компанії, адже важливе саме формування нової парадигми управління персоналом, де на перший план виходять гуманістичні принципи, емпатія та здатність до швидкої адаптації.

Список використаних джерел

1. Звіт HR-департаменту Coca-Cola Україна : аналітичний звіт. Київ, 2022. 56 с.

2. Матеріали корпоративних комунікацій Coca-Cola : внутрішній документ. Київ, 2022. 78 с.

3. Аналітичні звіти Європейської Бізнес Асоціації щодо діяльності підприємств в умовах воєнного стану в Україні. Київ : Європейська Бізнес Асоціація, 2022. 55 с.

4. Петренко О. В., Коваленко Н. М. Управління персоналом в кризових умовах: досвід міжнародних компаній. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 38. С. 112-119. URL: https://economyandsociety.org.ua/index.php/journal/article/view/1285 (дата звернення: 05.03.2025).

5. Антикризовий менеджмент в умовах воєнного стану : колективна монографія / ред. В. М. Тарасевича. Дніпро : Ліра, 2023. 326 с.

6. Костюченко О. М. Соціальна відповідальність міжнародних корпорацій під час війни в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2022. № 4(223). С. 24-31.

7. HR-стратегії великих корпорацій в умовах геополітичних конфліктів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 15-16 вересня 2022 р. Київ : КНЕУ, 2022. 217 с.

Г. Черушева,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри філософії, права та соціально-гуманітарних дисциплін;
А. Гаврисевич,
завідувач відділом по роботі з іноземними студентами;
Національна академія статистики, обліку та аудиту м. Київ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОСЕРЕДОК ЯК ЧИННИК УСПІШНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНІ

Актуалізація освітніх викликів системи вищої освіти, розкриття широких можливостей у професійному зростанні та якості надання освітніх послуг, збільшення шансів молоді на самореалізацію у професійній сфері: все це привертає увагу молодих людей, потенційних студентів-іноземців, зокрема з Азербайджану, обрати Україну для навчання.

Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні, розширення освітніх можливостей для іноземних громадян, були ключовими питаннями на Українському форумі міжнародної освіти 10 квітня 2024 року. За даними Українського державного центру міжнародної освіти, у 2024 році визначена трійка країн-лідерів за показниками «запрошених» і тих що «навчаються», в яку увійшли: Китай (3244/10735), Азербайджан (1519/4308) та Індія (601/1802), які суттєво випереджають інші країни [5]. Не зменшуючи ролі Китаю та Індії, в центрі уваги нашого дослідження Азербайджан, оскільки міжкультурні та освітні зв'язки України з Азербайджаном, гуртуються на історичному досвіді їхньої співпраці, культурного обміну у різних соціальних сферах.

Саме освітня міграція виступає вагомим елементом загальноінтеграційних процесів у міжнародному просторі й значною мірою забезпечує якісну підготовку майбутніх фахівців для різних галузей народного господарства країни, сприяє збагаченню трудового потенціалу, кваліфікованого людського ресурсу для розвитку національної економіки. Важливим аспектом освітньої міграції іноземних студентів є проблема соціально-психологічної адаптації в процесі перебування за межами Батьківщини.

Національна академія статистики, обліку та аудиту, враховуючи майже 10-річний досвід роботи з азербайджанськими студентами, входить у 20-ку провідних закладів вищої освіти України, які забезпечують професійну підготовку студентів-іноземців.

Метою статті є розкрити соціально-психологічні аспекти адаптації азербайджанських здобувачів вищої освіти у нових соціально-культурних реаліях України. Перш ніж розкрити особливості сучасних процесів освітньої міграції азербайджанської молоді, необхідно проаналізувати національне середовище азербайджанців, створеного корінним населенням цієї національної спільності. Воно є одним з факторів створення сприятливого соціально-психологічного осередку, що відіграє важливу роль для легкої соціальної адаптації молодих людей й приваблює їх до вступу в українські ЗВО.

Данні Державної служби статистики України дозволили виявити динаміку змін кількості азербайджанських студентів, що навчаються в ЗВО України. Так в довоєнний період у 2021 – 2022 н.р. в українські ЗВО вступило на навчання 1238 осіб, й всього навчалося 4155 азербайджанських студентів. З початком війни у 2022 – 2023 н.р. спостерігається різке зниження показників: поступило на навчання лише 555 осіб і всього навчалося 3475 студентів. Вже у 2024 – 2025 навчальному році (активна фаза війни в Україні) ситуація стабілізується завдяки набору 1261 студента, що пояснюється значною лібералізацією умов вступу згідно з правилами прийому та навчання (в онлайн/змішаний формати). На 1 жовтня 2024 – 2025 н.р. загальна кількість студентів з Азербайджану суттєво зростає до 4308 осіб. [2]

Зацікавленість азербайджанців в отриманні освіти на терені України не є випадковістю. Слід зазначити, що активні зв'язки між Україною та Азербайджаном розвинулись ще на початку XX століття. У той час, коли території нинішніх України та Азербайджану були у складі Російської імперії, в університетах найбільших українських міст – Києва, Одеси, Харкова, Донецька, Дніпропетровська навчалася велика кількість азербайджанської молоді.

Примітно, що в цей період в Імператорському Університеті Святого Володимира міста Києва на юридичному факультеті отримав освіту така видатна постать Азербайджану, як Юсиф Везир Чеменземінлі, відомий письменник, публіцист, драматург, історик, фольклорист і політичний діяч, який одним з перших азербайджанських дипломатів офіційно представляв молоду державу за кордоном.

А вже в 2022 році в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка за участю Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Азербайджан в Україні відкрито осередок культурного взаємозбагачення України та Азербайджану, аудиторію імені Юсіфа Везіра Чеменземінлі – першого посла Азербайджанської Демократичної Республіки в Українській Народній Республіці,.

Перші помітні міграційні процеси з Азербайджану в Україну відбувалися вже за часів Радянського Союзу. В 70-х роках завдяки політики молодіжного обміну між ЗВО до України на навчання приїхало чимало азербайджанської молоді. Значна хвиля міграції спостерігається на початку 90-х років, в період Першої карабаської війни. Студенти з пострадянського простору приїжджали в Україну тому, що було дешевше життя, не дороге навчання, не було війни, мовного бар'єру [1].

За переписом 2001 року Азербайджанська спільнота в Україні налічувала понад 45,2 тисяч осіб і є однією з найчисельніших, серед яких є покоління народжених вже у незалежній Україні. Вони називають себе українськими азербайджанцями, при цьому не забуваючи про своє коріння.

Ретроспективний аналіз освітньої міграції азербайджанців попередніх десятиліть дозволяє зробити висновки про певні труднощі, які відчували молоді люди в період перебування в іншій країні з іншомовною культурою, традиціями, релігією. Але головною проблемою для них – це відчуття інформаційного та

комунікативного вакууму, що в подальшому суттєво змінюється із розвитком різних молодіжних та культурних центрів.

З квітня 2010 року розпочалася історія Спілки азербайджанської молоді в Україні «САМУ», метою якої було згуртування прогресивної азербайджанської молоді України, підтримка та збереження азербайджанської культури і традицій, зв'язкі з історичною Батьківщиною. Ініціаторами спілки особлива увага приділяється налагодженню тісного зв'язку між українською та азербайджанською молоддю, обміну культур, а також активній участі у громадському житті України [1]. Тобто, таке об'єднання молоді виступає своєрідним містком між народами двох країн, а культурна дипломатія є характерною особливістю її діяльності.

Важливим національним осередком також стала громадська організація "Об'єднана діаспора азербайджанців України», яка налічує 17 представництв.

У 1999 році за участю представників із 15 областей України (близько 100 делегатів) було створено Конгрес азербайджанців України (КАУ), який є організатором багатьох культурних та благодійних заходів та здійснює активну громадську діяльність. В Києві регулярно виходить українською мовою газета «Голос Азербайджану» (головний друкований орган Конгресу азербайджанців України), яка знайомить з новинами та подіями Азербайджанської Республіки й життям азербайджанців в Україні [4].

Заслуговує на увагу, створений у 2014 році, Україно-Азербайджанський культурно-освітній центр на базі Київського національного університету технологій та дизайну. Основною метою діяльності центру є налагодження тісних відносин між студентами з Азербайджану та України, поглиблений розвиток міжкультурних відносин в умовах багатонаціонального контингенту студентів, впровадження спільних культурно-освітніх програм та проектів, створення комфортних умов для розвитку особистості, підвищення культурно-освітнього рівня студентської молоді, співробітників та викладачів університету у сфері організації їх культурного відпочинку.

Важливе значення мало й те, що корінні азербайджанці одні з перших в Європі створювали діаспорські організації, які беруть активну участь у культурно-просвітницькій, науковій, політичній та економічній діяльності у сфері розбудови держави свого перебування.

Осмислення азербайджансько-українських взаємин у різних сферах культуротворчості прослідкується і в наукових дослідженнях азербайджанських вчених. Прикладом цього є докторська дисертація Фергада Туранли на тему: «Козацька доба історії України в османсько-турецьких писемних джерелах (друга половина XVI – перша чверть XVIII століття)». Сьогодні доктор історичних наук Туранли Фергад Ґардашкан Оглу, професор кафедри загального і слов'янського мовознавства факультету гуманітарних наук Національного університету «Києво-Могилянська академія» визначає азербайджанську діаспору, різні культурні центри, що засновані в різних регіонах України, як сприятливий національний осередок. Сьогодні вони є впливовим чинником

легкої адаптації азербайджанської молоді в період навчання в українських освітніх закладах та створює комфортні умови перебування за кордоном [3].

Національні культурні центри утворюють інформаційний та комунікативний простір, комфортний психологічний мікроклімат для міжособистісних відносин, збагачують досвід колективної соціально-культурної взаємодії та співпраці, сприятливі умови для творчої самореалізації молодих людей згідно з їх здібностями та інтересами, розширюють сферу для змістовно насиченого дозвілля та відпочинку.

Приємно здивували відповіді азербайджанських студентів на питання «Чи почуваєтесь Ви комфортно перебуваючи за межами рідної країни?», «На скільки швидко Ви адаптувались до нових умов життя та навчання?», «Від кого Ви отримуєте підтримку в разі виникнення труднощів?». Як виявилось, значна частина студентів до приїзду в Україну була поінформована про розвинену національну діаспору, різні культурні центри та спілки азербайджанської молоді. Тобто, вони заздалегідь цікавилися соціально-культурними цінностями України та потенційним національним середовищем. Це забезпечувало впевненість у прийнятті рішення, очікування можливостей спілкування в осередках своєї національної належності з людьми за духовною та культурною близькістю. Студенти старших курсів запевнили, що їм було досить легко адаптуватися і вони відчували психологічний комфорт завдяки «привітності та доброзичливості українців-сокурсників», «дружній атмосфері», «зближували спільні культурні заходи», «толерантне ставлення до наших релігійних цінностей» тощо.

Таким чином, національне середовище, що створене зусиллями азербайджанської діаспори та різних культурних центрів й молодіжних організацій, є одним із ключових факторів створення сприятливого соціально-психологічного осередку, що відіграє важливу роль у соціальній адаптації азербайджанської молоді.

Список використаних джерел

1. Азербайджанці України. Хто вони? URL: https://www.ukrainer.net/azerbaydzhantsi-ukrainy/

2. Держстат України, 1998-2023 Дата останньої модифікації: 29.04.2024. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/osv/vush_osv/arh_vuz_20_u.html

3. Туранли Ф. (2022). Діяльність азербайджанських іммігрантів в Україні : освіта, наука та розвиток діаспори / Фергад Туранли // World azerbaijanis: history and modernity : 4th International Scientific Conference, 29-30 December 2021, Baku, Azerbaijan : abstracts / Baku State Univeristy. Baku, 2022. P. 6-14. URI:https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/24266

4. Azerbaidzhantsiv Ukrainy konhres / H. M. Aliiev // Encyclopedia of Modern Ukraine [Online] / Eds. : I. M. Dziuba, A. I. Zhukovsky, M. H. Zhelezniak [et al.] ; National Academy of Sciences of Ukraine, Shevchenko Scientific Society. Kyiv : The NASU institute of Encyclopedic Research, 2001. URL: https://esu.com.ua/article-42758

5. Український державний центр міжнародної освіти Міністерства освіти і науки України. URL: http://intered.com.ua/

Г. Б. Черушева,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри філософії, права та соціально-гуманітарних дисциплін;
В. В. Пархоменко,
кандидат економічних наук,
декан фінансово-економічного факультету;
Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

ГРУПОВА ВЗАЄМОДІЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ КОМАНДНОЇ РОБОТИ

Розвиток професійних та особистісних якостей майбутніх керівних кадрів у системі вищої освіти за умов використання інтерактивних методів навчання базуються на особистісно-діяльнісному підході. Завдяки активізації практичної підготовки здобувачі освіти можуть самостійно продукувати інформацію, аналізувати актуальні проблеми управлінської діяльності та знаходити шляхи їх розв'язання, застосовувати отримані теоретичні знання на практиці, створювати зворотні зв'язки. Інтерактивних методів навчання спонукають їх до активної розумової та практичної діяльності в процесі засвоєння матеріалу.

Професійна підготовка фахівців потребує постійної актуалізації змісту та методики викладання в рамках освітніх компонентів ОПП «Міжнародний менеджмент» та «Публічне управління та адміністрування», що сприятиме розвитку гнучких soft skills відповідно до сучасних викликів.

Досвід Національної академії статистики обліку та аудиту дозволяє зробити висновки, що науково-педагогічним персоналом розроблений й використовується широкий арсенал інтерактивних методів, а саме:

- ✓ ***організація командної роботи*** (ділові, імітаційні та рольові ігри, аналіз ситуацій та розв'язання проблем, моделювання конкретних ситуацій, дискусії, мозковий штурм як елемент командної роботи, ігрове проектування, підготовка творчих презентацій тощо);
- ✓ ***психологічні ігрові вправи***; ***виступи в ролі ведучого*** при проведенні круглих столів, семінарів дискусій, публічних виступах;
- ✓ ***аналіз професійних та соціально-психологічних ситуацій*** тощо.

Особливо ефективним виявилась командна робота в основі якої групова взаємодії, що передбачає всі види колективної творчої співпраці, забезпечує згуртованість, прийняття рішення на основі комунікації всіх членів групи між собою. Така групова взаємодія виступає як фактор розвитку індивідуально-особистісної та колективної активності.

Слід зазначити, що вибір інтерактивних методів навчання залежить від змісту, мети й завдань обраної теми в рамках конкретної освітньої компоненти.